

Válka v Bosně a Hercegovině

Bosna a Hercegovina je jedním ze států nacházejícím se na Balkánském poloostrově. Jedná se o poměrně malé převážně hornaté území, které obývá přibližně 4,6 miliony obyvatel. Obyvatelstvo dnes tvoří tři hlavní etnické skupiny: bosenští Srbové, bosenští Chorvaté a Bosánci (označovaní dříve jako Muslimové). Tato tři etnika sdílejí společnou Bosnu a Hercegovinu již několik staletí, hovoří prakticky stejným jazykem (byť srbská verze jazyka, srbština, užívá cyrilici) a mají víceméně i stejný původ. Jediným podstatným rozdílem mezi nimi je jejich víra. Bosenští Chorvaté jsou převážně katolíci, bosenští Srbové vyznávají tradičně pravoslavi, Bosánci se pak většinou identifikují jako muslimové. Toto rozdělení, hrálo ve válce v Bosně a Hercegovině velký problém. Válka v Bosně a Hercegovině probíhala v letech 1992 až 1995. Datum nejčastěji uváděné jako začátek války v BiH je 5. 4. 1992, kdy došlo k prvním otevřeným střetům mezi Jugoslávskou lidovou armádou a muslimskými polovojenskými skupinami. Válka v Bosně a Hercegovině je považována za vůbec nejkrvavější konflikt na území Evropy od dob druhé světové války. Odhady lidských ztrát se značně rozcházejí (mnoho pohřešovaných se dosud nenašlo), nicméně zdroje uvádějí 155 000 jmenovitě zdokumentovaných obětí (odhady pak hovoří až o 300 000 mrtvých) z přibližně 4 milionů předválečného obyvatelstva BiH a více než 2 miliony přesídlených (milion v rámci Bosny a milion za hranice).

Válkou zničené domy

Uprchlíci ze Srbska

Pohřbení všech padlých

Po pádu komunismu v celé východní Evropě začaly reformy. Již v 80. letech se objevovaly více či méně silné separatistické tendence jednotlivých svazových republik. Nejprve samostatný stát vyhlásilo Slovinsko a Chorvatsko, následovala Makedonie a Republika Kosovo a konečně v březnu 1992 i Bosna a Hercegovina. Bosenští Chorvaté toužili po spojení s Chorvatským národním státem, bosenští Srbové trvali na setrvání v rámci Jugoslávie (nebo alespoň na připojení k tomu, co z ní zbylo – tzn. k federaci Srbska a Černé Hory). Bosánci se naopak většinou snažili o vznik samostatného multietnického státu Bosna a Hercegovina v jeho historických hranicích. Válka v Bosně a Hercegovině vznikla sice jako válka občanská, můžeme tedy říci vnitrostátní, ale na jejím samotném vypuknutí, průběhu i ukončení se naprosto zásadně podepsali aktéři z vnějšku. Těmito aktéry byly jednotlivé státy a mezinárodní organizace. Kromě rozdělení na aktéry vnitřní a vnější je v tomto případě vhodné uvést i další rozdělení, a to na politické a ozbrojené skupiny. Na území BiH v době války figurovaly výše uvedené tři politické strany, SDA, HDZ a SDS. Tyto strany byly jak vnějšími, tak vnitřními aktéry. SDS měla sice své centrum v Bělehradě, nicméně existovala její bosenská odnož. Na stejném principu fungovala i chorvatská HDZ. Je tedy zřejmé, že aktivity bosenské HDZ byly řízeny přímo ze Záhřebu a bosenské SDS zase z Bělehradu. Tyto strany přitom měly zejména územní motivy. Chorvatsku by alespoň část území pomohla k strategicky vhodnějšímu tvaru státu, než je současný chorvatský půlměsíc. Srbsko by zase nepřišlo o výhodné říční propojení s mořem přes řeku Neretvu a část pobřeží v oblasti přístavu Neum.